

12097

O

N. M.

Magyar könyvtár 1013-1020.

MAGYAR KÖNYVTÁR

1020

ROBERT LOUIS STEVENSON

A PALACK MANÓJA

ELBESZÉLÉS

Fordította

RADÓ ANTAL

Koteles polgár
FRANKLIN-TÁRSULAT

LAMPEL R. (WODIANER F. ÉS FIAI)

A MAGYAR KÖNYVTÁR

új sorozata

Az ezer számból álló első sorozat után a **Magyar Könyvtár** ime megkezdí második sorozatát. Nem kell ez alkalomból új programot adnia. Az a nagy siker, melyet immár több mint *negyedszázados virágzása* folyamán elért, az a népszerűség, melyet a közönség minden rétegében ki bírt vívni, fényesen bizonyítják, hogy meg tudott felelni a maga elé kitűzött célnak: *olcsó áron értékes* munkákat adni a magyar olvasók kezébe. Midőn tehát megindítjuk ez új sorozatot, ezt azzal az elhatározással tesszük, hogy miként a régi ezer számban, az új számokban is *a magyar és a külföldi irodalom valóságos kincseit fogjuk hozzáférhetővé* tenni, adva a régi és az új magyar szépirodalom java termését s a legjelesebb idegen elbeszélők és színműírók nevezetesebb munkáit, mintaszerű fordításokban. E mellett adunk majd, miként eddig, ismeretterjesztő műveket az irodalom és művelődéstörténet, valamint a filozófia, a földrajzi és természettudományok köréből; ezentúl is nagy figyelemmel leszünk az iskola szükségleteire; végre ez új sorozatba fog beiktatódni a régi sorozat egy-némely oly munkája is, mely elfogyott s mely most változatlan, vagy a szükséghez képest módosított kiadásban fog újra megjelenni. Így a Magyar Könyvtár meg fog maradni azon a magas színvonalon, melyen elejétől fogva állott s ezután is *egyik legfőbb tényezője lesz a magyar műveltség terjedésének.*

FRANKLIN-TARSULAT

ROBERT LOUIS STEVENSON

A PALACK MANÓJA

ELBESZÉLÉS

FORDÍTOTTA RADÓ ANTAL

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

LAMPEL R. (WODIANER F. ÉS FIAI) R. T.

~~Frankl. l. 248 kt~~

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

12.097 / 1020

~~R. 097 / 1020~~

Q 18818

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
I. Nyomt. Némethy-könyvtár
1927 év. 12. sz.

Volt Havai szigetén egy ember, akit, mondjuk, úgy híttak, hogy Keawe ; az igazság tudniillik az, hogy még él és a nevét titokban kell tartani ; de a születési helye nem volt messze Honaunautól, hol a nagy Keawe csontjai fekszenek egy barlangban elrejtve. Szegény, derék, szorgalmas ember volt ; úgy tudott írni-olvasni, akár egy iskolamester ; amelletts elsőrendű hajós is volt, aki egy ideig a szigeti gőzösökön szolgált és a Hamakua-parton egy bál-na-naszádot is kormányzott. Végre az jutott eszébe, hogy be akar kukkantani a nagyvilágba és idegen városokba, és rászállt egy San Franciscóba menő hajóra.

Ez igen szép város, gyönyörű kikötővel és rengeteg gazdag emberrel ; kiváltképen van ott egy domb, amely tele van palotával. Keawe egyszer ott sétált ezen a dombon, zsebe teli pénzzel, és nagy kedvteléssel nézegette kétfelől a nagy házakat.

— Milyen szép házak ! — gondolta magában, — s milyen boldogok lehetnek azok, akik bennök laknak s nincsen gondjuk a holnapi napra !

Ez járt a fejében, mikor szemben találta magát egy házzal, amely kisebb volt ugyan néhány másnál, de olyan ékes, olyan díszes, mint valami szép játékszer. A grádicsa úgy fénylett, mint az ezüst ;

a kertje szegélyei úgy virágoztak, mint egy koszorú, az ablakai pedig úgy ragyogtak, mint a gyémánt. Keawe pedig ott állt és álmélkodott mindennek a nagyszerűségén, amit látott. Amint így álldogált, észrevett egy embert, aki kinézett rá egy ablakon keresztül, amely annyira tisztaüvegű volt, hogy Keawe őt olyan jól szemügyre vehette, akár egy halat a sziklaparti tavacskában. Öreges férfi volt, kopasz és fekete szakállú; az arca gondoktól volt borús, és keservesen sóhajtozott. S az igazság az, hogy amint Keawe nézte azt az embert, az ember pedig Keawét, mindegyikök irigyelte a másikat.

Hirtelen az az ember mosolygott és biccentett a fejével, aztán integetett Keawénak, jöjjön be, majd pedig a ház kapujában elébe ment.

— Bizony szép ez az én házam — szólt az ember és megint keserűt sóhajtott. — Nem volna kedve megnézni a szobáit is?

Így aztán végigvezette benne Keawét, a pincétől a padlásig, és nem volt ott semmi, ami a maga nemében ne lett volna tökéletes, úgy hogy Keawe oda volt a csodálkozástól.

— Igazán — szólt Keawe — gyönyörű egy ház! Ha én ilyen házban laknám, bizony nevetnék egész nap. Hogy van hát, hogy kigyelmed mégis sóhajtozik?

— Semmi sem áll útjában — szólt az ember — hogy magának is ne legyen háza, mely mindenben hasonló ehhez, sőt ha tetszik, ennél szebb is. Fölteszem, hogy van egy kis pénze?

— Hát van ötven dollárom — szólt Keawe; de az ilyen ház persze többbe kerül ötven dollárnál.

Az ember számolgatott magában.

— Sajnálom, hogy nincs többje — szólt azután — mert az utóbb bajt okozhat magának ; de azért a magáé lehet ötven dollárért is.

— A ház? — kérdezte Keawe.

— Nem a ház — felelte az ember — hanem a palack. Mert meg kell magának mondanom, hogy akármilyen gazdagnak és szerencsésnek látszom is, minden vagyonom s maga ez a ház és kertje is egy palackból eredt, mely nem nagyobb egy pintes üvegnél.* Ez az ni!

Ezzel kinyitott egy jól elzárt helyet és kivett onnan egy gömbölyű hasú, hosszúnyakú flaskót ; az üvege fehér volt, mint a tej, de váltakozó szírványszínek voltak beleszöve. A belsejében valami homályos mozgott, ami árnyék és tűz keverékének látszott.

— Ez az a palack — szólt az ember. — S mikor Keawe nevetett, hozzátette : — Nem hiszi? Hát akkor próbálja ki sajátmaga. Nézze csak, el bírja-e törni?

Keawe fogta hát a palackot és addig csapkodta a földhöz, míg bele nem fáradt ; de biz az úgy ugrott vissza a padlóról, akár a labda, és semmi baja se lett.

— No ez ugyan furcsa portéka — szólt Keawe. — Mert ahogy az ember nézi meg tapintja, üvegből volna, vagy mi!

— Üveg is a' — szólt az ember, még nagyobbát sóhajtvá, mint eddig ; csakhogy az üveget a pokol lángjai közt keményítették. Belsejében egy manó él, és ez az az árnyék, amit mozogni lát benne : leg-

* Egy angol pint: 0.56 liter.

alább én így gondolom. Ha bárki is megvásárolja a palackot, a manó szolgálatára áll ; akármit is kíván : szerelmet, hírnevet, pénzt, olyan házat, amilyen ez itt, sőt egy várost, mint ez a város : minden az övé, alighogy kimondta a kívánságát. Valamikor Napoleoné volt ez a palack, s általa lett az egész világ királya ; de végre eladta s akkor elbukott. Cook kapitányé is volt, s ezzel találta meg az utat annyi szigethez ; de aztán ő is eladta s akkor agyonütötték Havaiban. Mert ha egyszer el van a palack adva, vége a hatalmának és a protekciójának ; s hacsak az ember nem elégszik meg azzal, amije már van, pórul jár.

— S maga mégis arról beszél, hogy eladná? — szolt Keawe.

— Nekem mindenem van, amit kívánhatok, és már öregszem — felelt az ember. Mert van egy, amit a manó nem bír megtenni : nem tud életet hosszabbítani. Meg aztán nem volna tisztességes eltitkolnom maga előtt : van ennek a flaskónak egy bibije is : mivel ha az ember meghal, mielőtt eladta, örök időig a pokol tűzében kell sülnie.

— Hát ez bizony csakugyan nagy bibi, szó sincs róla — kiáltott Keawe. — Dehogyan legyen hozzá bármi közöm! El lehetek én hál' Istennek ház nélkül is, de van valami, amit egyetlen porci kámnak se kívánok : elkárhozást!

— De lelkem! ne hebehurgyáskodjék! — felelt az ember. — Nem kell egyébre vigyáznia, csak arra, hogy egy ideig szép csínján kihasználja a flaskót, aztán pedig eladja valakinek, mint ahogy én eladom magának : akkor aztán szép komótosan éli végig az életét.

— Hát uram — szólt Keawe — én csak két dolgot látok: az egyik, hogy maga egyre csak eregeti a sóhajtasokat, akár egy szerelmes szüzleány, a másik pedig az, hogy a flaskót nagyon is olcsón kínálja.

— Már megmondtam, mért sóhajtok — szólt az ember. — Azért, mert félek, hogy az egészségem megroppant, s ahogy jól tetszett mondani, mindenkinek szörnyűség azzal a tudattal halni meg, hogy az ördögé lesz a lelke. Ami pedig azt illeti, hogy nagyon olcsón akarom adni, meg kell magának magyaráznom, hogy ennek a flaskónak valami furcsasága van. Hajdanában, mikor az ördög először hozta a földre, roppant drága jószág volt, és először János papnak adták el sok millió dollárért; de eladni csak úgy lehet, ha az ember veszt rajta. Ha annyiért akarja eladni, amennyibe sajátmagának került, visszatér magához, akár egy útra küldött postagalamb. Így történt, hogy a századok során az ára egyre sülyedt, s most már a palack igen-nagyon olcsó. Énmagam egyik gazdag szomszédomtól vettem itt a dombon s csak kilencven dollárt fizettem érte. Ezért most eladhatnám nyolcvankilenc dollárért és kilencvenkilenc centért, de egy árva pennyvel se drágábban, különben megint visszakerülne hozzám. Nos hát, ez aztán kétféle galibát okoz. Először, ha az ember ilyen különös palackot nyolcvanegynehány dollárért kínál, az emberek azt hiszik, bolondoznak velök. Másodszor... de hát a dolog nem sietős és ebbe már nem kell belemennem. Csak azt ne felejtse, hogy csakis ércpénzért lehet adni, nem bankóért.

— De hogy tudjam, hogy mindez igaz, amit kigyelmed beszél? — kérdezte Keawe.

— Egy részét akár mindjárt kipróbálhatja — felelt az ember. — Adja ide az ötven dollárját, fogja a palackot, aztán kívánja, hogy az ötven dollár megint a zsebében legyen. Ha nem lesz ott, becsületemre mondom, felbontjuk az üzletet és visszaadom a pénzét.

— Nem szed rá? — kérdezte Keawe.

Az ember nagy esküvéssel fogadkozott.

— Hát Isten neki — szólt Keawe — ennyit megkockáztathatok; ebből nem lehet nagy baj.

Ezzel lefizette a pénzt és az ember odaadta neki a flaskót.

— Palack-manó! — szólt most Keawe. — Visszakívánom az ötven dolláromat.

És csakugyan, még jóformán ki se mondta a szót, a zsebe már megint olyan nehéz volt, mint annakelőtte.

— No már szentigaz — szólt Keawe — hogy ez csodálatos egy flaskó!

— Most pedig jó napot, drágalátos uracskám s én helyettem magát vigye el az ördög! — szólt az ember.

— Hopp, megálljunk! — szólt Keawe — elég volt a mókából. Ihol a flaskója!

— Maga megvette, olcsóbban, mint amennyibe nekem került — felelt az ember, kezét dörzsölve. — Most hát a magáé; ami engem illet, én most már csak a maga háta közepét akarom látni.

S ezzel csöngetett kínai szolgájának és azzal Keawét szépen kitessekelte.

Keawe, ahogy az utcára ért, hóna alatt a palackkal, elkezdett gondolkozni.

— Ha mindez igazság, amit a flaskóról beszélt

az az ember, alighanem rossz vásárt csaptam — gondolta magában. — De lehet, hogy csak el akart bolondítani.

Az első dolog, amit csinált, az volt, hogy megszámlolta a pénzét; a summa egyezett: negyvenkilenc amerikai dollár és egy Chile-dollár.

— Ez hát rendben volna — szólt. — Most valami mást fogok próbálni.

A városnak azon a részén az utcák olyan tiszták voltak, akár a hajófedélzet, s ámbátor dél volt, nem látott járókelőt. Keawe letette hát a palackot egy csatorna-rácsra és tovább sétált. Visszanézett kétszer is: hát a tejszínű, gömbölyű hasú palack még mindig ott volt, ahol elhagyta. Visszanézett harmadszor is, aztán befordult egy utcasarkon; de alig tette ezt meg, már valami nekiütődött a könyökének: hát ime! a palack hosszú nyaka döfködte, gömbölyű hasa pedig bele volt szorítva pilóta-kabátja zsebébe.

— Ilyenformán hát ez is igaz volna! — szólt.

A következő dolog, amit tett, az volt, hogy egy boltban vett egy dugóhúzót s aztán kiment a rétekre, egy félreeső helyre. Próbálta kihúzni a dugót, de akárhányszor illesztette be a dugóhúzót, az megint kijött magától s a dugó olyan sértetlen maradt, mint volt.

— Ez valami újfajta dugó — szólt Keawe, s egyszerre reszketni meg izzadni kezdett, mert félt a palacktól.

Ahogy visszafelé ment a kikötő irányában, meglátott egy boltot, melyben egy ember kagylókat, a vadak szigeteiről való furkósbotokat árult, meg régi pogány isteneket, régi pénzeket, kínai meg japán

festményeket s mindenféle egyéb holmit, amit a tengerészek a ládáikban szoktak az útról hazavinni. S itt valami jutott az eszébe. Odament hát és felajánlotta a palackot száz dollárért. A boltos eleinte csak nevette és ötöt kínált neki ; de hát igazán különös egy palack volt, ilyen üveget sohase fujtak még emberi üveggyárban, a színek olyan szépen csillogtak az alatt a tejfehérség alatt és az az árnyék olyan furcsán kóválygott a középén ; így aztán, minekutána, az ily emberek szokása szerint, egy darabig disputált, a boltos megadott a palackért hatvan ezüst dollárt és kitette a kirakat ablakába egy polcnak a legközepére.

— Nos hát — szólt Keawe — eladtam hatvanért, amit ötvenért vettem — azaz valójában valamivel kevesebbért, mert hiszen az egyik dollárom Chile-dollár volt. Most majd megtudom, hogy igaz-e az a másik dolog is.

Ezzel aztán visszament a hajójára, s mikor ott kinyitotta a ládáját, hát tessék, ott volt az ő flaskója ! Hamarább odaért az, mint ő maga.

Volt azonban a hajón egy pajtása, akit Lopakának hívtak.

— Hát téged mi lelt ? — kérdezte Lopaka. — Mit bámulsz bele a ládádba ?

Maguk voltak a hajó orrában, s Keawe, titoktartást fogadtatva meg vele, elmondott neki mindent.

— Hát ez vajmi furcsa história — szólt Lopaka. — S attól tartok, bajba kever ez a flaskó. Hanem egy világos : mivel veszedelmet hozhat rád ez a portéka, okosabban tennéd, ha hamarosan kihasználnád az üzletet. Döntsd el, mit akarsz vele el-

érni ; add meg a parancsodat ; s ha teljesül, úgy, ahogy kívánod, megveszem a palackot én magam ; mert hát nekem régi vágyam, hogy legyen egy két-árbocosom, amivel kereskedhessem a szigetek között.

— Én nem effélére gondolok — szólt Keawe — hanem arra, hogy legyen egy szép házam és kertem a Kona-parton, ahol születtem : süssön be ajtómon a nap, legyen virág a kertemben, üveg az ablakomban, kép a falaimon, csecsebecse, finom abrosz az asztalokon : szóval legyen mindenképen olyan, mint az a ház, ahol ma voltam, csak egy emelettel magasabb és köröskörül legyen erkély rajta, mint a király palotáján ; én pedig élhessek benne gondtalanul és mulathassak a pajtásaimmal és rokonaimmal.

— Jól van — szólt Lopaka — vigyük hát magunkkal a palackot Havaiba ; s ha minden meglesz, úgy, ahogy te fölteszed : én, ahogy mondtam, megveszem tőled a flaskót s majd a magam számára egy kétárbocost kívánok.

Ebben hát megegyeztek, s nemsokára a hajó vissza is érkezett Honoluluba. Alig léptek partra, találkoztak egy barátjukkal, aki mindjárt azon kezdte, hogy részvétét fejezte ki Keawénak.

— Nem tudom, mivel adtam okot a részvétedre ?

— szólt Keawe.

— Hát lehetséges, hogy még nem hallottad ? — szólt a barátja. — A nagybátyád, az a derék öreg úr, halott, az unokatestvéred meg, az a szép fiú, belefult a tengerbe !

Keawe nagy bánatba merült : sírni és jajgatni kezdett és egészen megfélekezett a flaskóról. De

Lopaka a maga dolgára gondolt, és mikor Keawe keserve kissé csillapult, azt mondta neki :

— Az jár az eszemben, nem volt-e a te nagybátyádnak földbirtoka Havaiban, a Kaü területben?

— Nem a' — szólt Keawe — nem Kaüben ; azok a földek a hegység felé vannak, egy kicsit délre Hookenától.

— S most az a birtok a tiéd lesz? — kérdezte Lopaka.

— Az enyém lesz — felelt Keawe, s megint elkezdte siratni rokonait.

— Ne — szólt Lopaka — ne jajgass most. Gondoltam valamit. Hátha mindez annak a flaskónak a műve? Mert most íme megvan a telek a házad számára.

— Hát ha így van — kiáltott Keawe — nagyon csunyán szolgál nekem az, aki megöli a rokonaimat! . . . De csakugyan, lehetséges, amit mondasz ; mert éppen ilyenféle helyen láttam képzeletemben a házamat.

— Csakhogy a ház még nincs fölépítve — szólt Lopaka.

— Nincs hát! nem is hiszem, hogy valaha fel lesz! — szólt Keawe ; mert a nagybátyám földjén van ugyan néhány kávé- meg áva-cserje, meg banánfa, de ez aligha hajt többet, mint amennyiből kényelmesen megélhet az ember ; a többi földje csak fekete láva.

— Jerünk a prókátorhoz — szólt Lopaka ; nekem mégis csak ez motoszkál a fejemben.

Hát amikor eljutottak a prókátorhoz, ott kiült, hogy Keawe nagybátyja éppen az utolsó idők-

ben rémségesen meggazdagodott s hogy készpénze is maradt bőven.

— Nohát most már megvan a házra való pénz is! — kiáltott Lopaka.

— Ha uraságod új ház építésére gondol — szólt a prókátor — itt van a címe egy új építésznek, aki-ről nagy dolgokat beszélnek az emberek.

— E' még jobb! — kiáltott Lopaka. — Minden elő van készítve számunkra. Hát csak tovább is fogadjunk szót.

Elmentek hát az építészhez ; az asztalán éppen háztervrajzok feküdtek.

— A nagyságos úr nemde valami különöset szeretne? — szólt az építész. — Hogy tetszik ez? — S ezzel odanyújtott egy tervrajzot.

Mikor aztán Keawe rápillantott a rajzra, elkiáltotta magát, mert éppen annak a háznak rajza volt, amelyet elképzelt magában.

— Hát megvan a ház! — gondolta magában. — Ha nem szeretem is a módját, ahogy hozzájuttattam, most mégis csak megvan, s a rosszal együtt el kell fogadnom a jót is.

Elmondta hát az építésznek mindazt, amit óhajtott : hogyan akarja a házat bebútorozni, hogy képeket kíván a falakra, csecsebecsét az asztalokra ; s aztán megkérdezte, mennyiért vállalja az egészet.

Az építész még sokat kérdezetett, aztán fogta a pennáját és számolgatott ; s mikor végzett, éppen azt a summát mondta Keawénak, amelyet ez örökölt.

Lopaka és Keawe egymásra néztek és biccen-tettek.

— Tiszta sor — gondolta Keawe, — már most,

akarom vagy sem, ez a ház az enyim lesz. Bizony az ördögtől jön, s félek, kevés örömöm fog benne telni; de arról az egyről bizonyos vagyok, hogy ezután már, amíg a birtokomban lesz ez a flaskó, nem mondok ki több kívánságot. De hát ez a ház már nekem jutott, s mondom, a rosszal együtt el kell fogadnom a jót is.

Így hát megállapodott az építésszel s aláírták a szerződést. Keawe és Lopaka pedig megint hajóra szálltak és elvitorláztak Ausztráliába; mivel úgy egyeztek meg, hogy nem avatkoznak immár semmibe, hanem hagyják, hogy az építész meg a flaskó-ördög építsék fel és díszítsék a házat az ő kedvük szerint.

Jó tengeri útjuk volt; de Keawe egész idő alatt ki sem nyitotta a száját, mert megesküdött, hogy több kívánságot nem mond ki a világért sem, több gráciát nem fogad el az ördögtől.

Mikor idejök lejárt, visszatértek. Az építész azt mondta nekik, kész a ház. Keawe meg Lopaka pedig jegyet váltottak a Hall-gőzösre s lementek Konába, megnézni a házat s megvizsgálni, hogy minden rendben van-e, úgy, ahogy Keawe elgondolta volt.

A ház a hegyoldalon állt, a hajók számára láthatóan. Fölötte az erdő nyúlt bele az esőfelhőkbe, alatta a fekete láva alkotta azokat a sziklákat, amelyek alá a hajdankori királyokat temették volt. A ház körül kert díszlett, mindenféle színárnyalatban nyíló virágokkal; egyik oldalon gyümölcsös-kert volt papaia-fákkal, a másik oldalon gyümölcsöskert kenyérfákkal, előtt pedig, a tenger felé, egy hajóárbc volt a földbe verve, s ennek a csúcsán

zászló lobogott. Maga a ház háromemeletes volt, nagy szobákkal, s mindegyik előtt széles erkély. Az ablakokban persze üveg volt, még pedig nagyszerű: tiszta, mint a víz, és fényes, mint a nap. A szobákat mindenféle szép bútor ékesítette. A falakon aranyrámás képek függtek: hajók, birkózó férfiak, nagyon szép leányok, különös tájékok; sehol a világon nincsenek olyan derűs színű képek, mint aminőket Keawe talált a háza falain. Ami a csecsebecséket illeti, azok is rendkívül finomak voltak: harangjátékos órák, zenés szelencék, apró emberkék, akiknek biccentett e fejük, aztán könyvek, tele sok képpel, drága fegyverek a világ minden tájékáról, meg a legpompásabb összerakó rejtvények, amikkel elmulathat a magános ember. S mivelhogy senkinek sem lehetett volna kedve úgy élni ezekben a szobákban, hogy csak végigsétál rajtuk és nézegeti őket, az erkélyek olyan szélesre voltak mérve, hogy egy egész falu gyönyörűséggel élhetett volna rajtuk. S Keawe nem tudta, melyik oldalt szeresse jobban: a hátsót-e, ahol a szárazföld felől fujdogált a szellő s látni lehetett a gyümölcsös kerteket meg a virágokat, vagy az elülsőt, ahol az ember a jó tengeri levegőt szürcsölhette, letekinthetett a hegység meredek falára és nézhette a Hall-gőzöst, amely minden héten egyszer tette meg az utat Hookena és a Pele-magaslatok közt, meg az árbocokat, melyek elhaladtak a part mentén, fát, ávát meg banánt szállítva.

Mikor mindezt megszemlélték volt, Keawe és Lopaka leültek a kapuba.

— Nos hát — kérdezte Lopaka, — minden úgy van, a hogy kívántad?

— Nem bírok szót találni — felelt Keawe. — Jobb, mint ahogy megáimodtam ; egészen beteg vagyok az örömtől!

— Csak egyet kell meggondolni — szólt Lopaka. — Mindez egészen természetes is lehet, és talán a palackbeli ördögnek semmi köze sincs hozzá. Ha már most én megvenném a palackot és nem kapnám meg a hajómat, akkor hiába tettem volna kezemet a tűzbe. Hiszen tudod, hogy szavamat adtam ; de azt hiszem, nem haragszol, ha még egy bizonyítékot kérek.

— Megesküdtem, hogy nem kérek több ajándékot — szólt Keawe. — Már úgyis eléggé benne vagyok a csávéban.

— Hiszen nem is ajándékra gondolok én — felelt Lopaka — csak arra, hogy magát a manót akarnám látni. Ebből semmi hasznunk sem lehet s így nincs is mit röstelkedni miatta. Mégis, ha csak egyetlenegyszer láthatnám, egészen bizonyos volnék a dolog felől. Hát tedd meg ezt a kedvemért : hadd lássam a manót ; azután pedig — itt a pénz a kezemben — megveszem tőled a palackot!

— Én csak egytől félek — szólt Keawe. — A manó talán nagyon förtelmes pofájú, s ha te egyszer ránézel, lehet, hogy minden kedved elmegy a flaskótól.

— Én ura vagyok a szavamnak — szólt Lopaka. — S íme, ide is teszem a pénzt kettőnk közé.

— Jól van no — felelt Keawe. — Magam is kíváncsi vagyok. Nosza hát, ördögfi úr, hadd nézzünk a szemedbe!

Alig hangzott el ez a szó, a manó kikukucsált a palackból s aztán megint belebújt, fürgén, mint a

gyík ; Keawe és Lopaka pedig ott ült, kövé meredten. Még mielőtt egyikükben is gondolat formálódhatott volna, vagy egy hangot is bírtak volna ejteni, már éjjeledett ; s akkor Lopaka odatolta a pénzt és fogta a flaskót.

— Állom a szavamat — így szólt — s ha nem ilyen volna a természetem, bizony még a lábammal se érinteném ezt a portékát. De hát jól van, megkapom majd a hajómat, meg a zsebembe egy pár dollárt ; s aztán, amilyen hamar csak lehet, majd megszabadulok ettől az ördögtől. Mert az igazat megvallva, bizony a látása levett a lábamról.

— Lopaka — szólt Keawe — ne gondolj rosszat felőlem ; tudom, hogy éjtszaka van, meg hogy rosszak az utak, meg hogy a sírok mentén járni ilyen késői órában kellemetlen ; de amondó vagyok, hogy amióta láttam azt a kis pofát, nem bírnék sem enni, sem aludni, sem imádkozni, amíg innen el nem hordta magát. Adok neked egy lámpást meg egy kosarat, hogy beletehesd a palackot, meg valami képet, vagy akármilyen szép holmit a házamból, ami megtetszik neked — de menj el egyszerűen és hálj odalenn Hookenában Nahinunál.

— Keawe — szólt Lopaka, — sokan rossz néven vennék ezt, kivált mikor én olyan szívességet teszek veled, s állom a szavamat s megveszem a flaskódat ; ami pedig az éjtszakát, meg a sötétséget meg a sírok mentén való utat illeti, bizony mindez tízszer veszedelmesebb olyan embernek, akinek ilyen bűn nyomja a lelkét és aki ilyen palackot visz a hóna alatt. De hát magam is annyira meg vagyok rémülve, hogy nincs lelkem téged ócsárolni. Elmegyek hát ; s kérem a jó Istent, légy

te boldog a házában, én meg szerencsés a hajómmal, s végül jussunk mind a ketten a mennyországba, az ördögnek és palackjának ellenére is.

Ezzel Lopaka lefelé ment a hegyen; Keawe pedig ott állt az elülső erkélyén és hallgatta a lópatkójának dobogását, nézte, hogy' ereszkedik mind lejjebb a lámpa fénye az úton meg a szirtek barlangjai mentén, hol a régi halottak vannak eltemetve; s egész idő alatt reszketett, összekulcsolta a kezét, imádkozott a barátjáért és áldotta Istent, hogy ő maga kiszabadult ebből a veszedelemből.

De a következő nap nagyon derűs volt, és az ő új házát olyan gyönyörűség volt nézni, hogy elfeledte minden ijedtségét. Nap napra jött és Keawe örök vigasságban élte világát. Rendes helye a hátsó kapu előtt volt; ott evett, ott élt, ott olvasgatta a honolului ujságok históriáit; de ha valaki arrafelé jött, be szokott vele menni s megmutatta a szobáit meg a képeit. S a ház híre messzi földre eljutott; úgy hitták egész Konában, hogy Ka-Hale Nui, azaz a «Szép Ház»; néha meg úgy, hogy a «Fényes Ház», mert Keawe egy kínai szolgát tartott, aki egész nap porolt meg tisztogatott; s az üveg, az aranyozás, meg a finom kárpitok, meg a képek úgy ragyogtak, akár a nap. Ami pedig magát Keawét illeti, nem tudott a szobáin végigjárni, hogy ne énekelt volna, olyan tele volt a szíve örömmel; s ha a tengeren hajók mentek arrafelé, felhúzta az árbocára zászlóját.

Így mult az idő, mígnem egyszer Keawe látogatóba ment egy barátjához Kailuába. Itt igen jól tartották; másnap reggel pedig, amilyen korán csak lehetett, hazafelé indult. Gyorsan nyargalt,

mert türelmetlen volt viszontlátni a szép házát ; különben is annak a napnak éjszakáján szoktak a régi idők halottjai Kona környékén kísértgetni, s mivel már egyszer dolga volt az ördöggel, nagyon vigyázott, valahogy a halottakkal ne találkozzék.

Valamivel Honaunaun túl jutva, ahogy a meszeségbe nézett, észrevett egy nőt, aki a tenger szélén fürdött ; formás termetű leánynak látszott, de eleinte nem igen törődött vele. Aztán látta lobogni fehér ingét, ahogy magára kapta, aztán a piros holokuját ; s mire egész közelébe ért, a leány már éppen elkészült öltözködésével, s eljőve a tenger mellől, ott állt az úton piros holokujában, egészen nekifrissülve a fürdőtől ; a szeme pedig ragyogott és barátságos volt. Keawe, ahogy így megpillantotta, megrántotta a zablaszárát.

— Azt hittem — szólt — hogy ezen a környéken mindenkit ismerek. Hogy van az, hogy magácskát még nem láttam?

— Én Kokua vagyok, Kiano leánya — szólt a nő — s éppen Oahuból vagyok hazamenőben. Hát maga kicsoda?

— Megmondom nemsokára — szólt Keawe, leszállva lováról — de most még nem. Mert valami jár az eszemben, s ha maga tudná, ki vagyok, talán rájönne, hogy már hallott felőlem s nem adna igaz feleletet. Hanem mondja meg mindenekelőtt : aszszony maga vagy még leány?

Erre Kokua hangosan elnevette magát :

— Ejnye, de kíváncsi! — szólt. — Hát maga házasember?

— Nem én, dehogy vagyok — szólt Keawe — nem is gondoltam házasságra mindeddig az óráig.

De hát megmondom az igazat. Itt találkoztam magával az út mentén s megláttam a szemét, láttam, hogy úgy ragyog, mint a csillag, s a szívem mindjárt maga felé szállt, gyorsan, mint a madár. Hát azért, ha nem kellek magának, csak mondja meg, s akkor megyek dolgom után ; de ha azt hiszi, hogy én is érek annyit, mint akármilyen más legény, mondja meg azt is, s akkor én ma éjszakára betérek a maga édesapjához, s holnap reggel majd beszélek azzal a derék emberrel.

Kokua egy szót sem szólt, hanem nézte a tengert és nevetett.

— Kokua — szólt Keawe — ha nem szól semmit, én ezt jó feleletnek tartom. Hát menjünk az édesapja házába.

A leány ott járt előtte, még mindig szótlanul ; csak olykor nézett hátra s aztán megint félretekintett, s a kalapja pántlikáját a foga közé vette.

Hogy aztán eljutottak a ház kapujáig, Kiano kijött a verandájára, s nevére szólítva Keawét, üdvözölte. Erre aztán a leányzó nagyot nézett, mert annak a nagy háznak már ő is hallotta volt a híret ; s bizony Isten, nagy volt a kísértés. Egész este vígan voltak együtt ; a leány, szülei szeme előtt, már ugyancsak bátor beszédű lett s tréfálkozott Keawéval, mert igen fürge eszű volt. Másnap aztán Keawe szólt Kianónak, aztán pedig egyedül találta a leányt.

— Kokua, — ezt mondta neki, — maga egész este csúfolkodott velem ; most még van idő engem elküldenie. Nem akartam magának megmondani, ki vagyok, mivelhogy olyan szép házam van, s attól tartottam, hogy majd nagyon sokat gondol arra

a házra és nagyon keveset arra az emberre, aki magát szereti. Most azonban már tud mindent, s ha azt akarja, szedjem fel a sátorfámat, csak mondja meg egyszerűben.

— Nem a' — felelt Kokua ; de most már nem nevetett és Keawe nem is kérdezett már egyebet.

Így kérte meg Keawe a leányt ; a dolog hamar ment, de hát hamar megy a nyílveessző is, a puska-golyó még hamarabb, s mégis mind a kettő célt érhet. Ez a dolog is hamar ment, de messzire is ; mert a leány feje tele volt a Keawéra való gondolással ; a parti haboknak a lágán való suttogásában az ő szavát vélte hallani, s ezért a férfiért, akit csak kétszer látott életében, kész volt elhagyni apját, anyját, szülőszigetét.

Ami Keawét illeti, lova szinte repült a sír-rejtő sziklák hegyi ösvényén, és a patkódobogás még Keawe hangja, ahogy örömeiben énekelgetett, ugyancsak visszhangozott a halottak barlangjaiban. Már oda ért a Fényes Házhoz és még mindig danolászott. Ott ült és evett a széles erkélyen, s a kínai szolga csodálkozott a gazdáján, hogyan énekelget még két falat közt is.

A nap lemerült a tengerbe s beköszöntött az éjtszaka ; Keawe pedig lámpavilágnál is ott sétált az erkélyen, odafenn a hegyen, és az arra hajózó emberek fölrezzentek éneke hallatára.

— Itt vagyok az én polcomon — szólott magában. — Ennél jobb már nem lehet az élet ; ez a hegynek a csúcsa, s minden rossz távol van itt tőlem. Most legelőször fogom hát kivilágítani minden szobámat, s meg fogok fürdeni a meleg és hideg vizet csurgató fürdőszobámban, aztán lefekszem

magamban abba a szobámba, amelyik a nász-szobám lesz.

Leizent hát a kínai szolgának, s annak bizony föl kellett kelnie álmából és begyujtani a kemen-cébe ; s ahogy odalenn dolgozott a kályha körött, hallotta maga fölött a gazdáját, amint a kivilágított szobákban énekel és örvendezik.

Amikor a víz már meleg lett, a szolga kiáltott az urának ; Keawe bement a fürdőszobába, s a kínai hallotta, hogyan énekel azalatt is, amíg vizet ereszt a márványkádba ; s hallotta énekelni, s az éneket percre abbahagyni, mialatt levetkőzött ; egyszer aztán, hirtelen, megszűnt a nótázás. A kínai figyelt, figyelt ; felkiáltott a házba Keawénak, hogy rendben van-e minden, s Keawe azt felelte, hogy rendben s aztán azt mondta neki, csak feküdjék le. De már több énekszó nem csendült a Fényes Házban ; s a kínai egész éjtszaka hallhatta, hogy jár a gazdája köröskörül az erkélyeken, szünös-szüntelenül.

Valójában pedig ez történt : amint Keawe levetkőzött a fürdéshez, észrevett a testén egy olyan foltot, aminő a sziklán szokott lenni, ahol moha nő : ekkor hagyta abba a danolást. Mert tudta, hogy mit jelent az a folt : tudta, hogy megkapta a «kínai nyavalyát», a bélpoklosságot.

Hát bizony mindenkinek nagyon gyászos dolog megkapni ezt a betegséget. Mindenkinek szomorúság volna elhagyni ilyen szép, ilyen kényelmes házat, megválni barátjaitól és elmenni Molokai északi partjára, a hatalmas sziklafal és a hullám-törő kőgát közé. De mi ez Keawe sorsához mértén, aki csak tegnap találkozott azzal, akit megszeretett,

aki csak ma reggel nyerte el szíve választottját, és most azt látta, hogy egy perc alatt minden reménye darabokra tört, mint a kőre ejtett üveg?

Egy ideig ott ült a fürdőkád szélén ; aztán felordítva, tovaugrott onnan és kirohant ; aztán fel se le, fel se le száguldott az erkélyen, kétségbeesetten.

— Szívesen elhagynám Havait, apáim ottho-
nát — gondolta magában. — Szívesen itt hagynám a házamat is, ezt a magasra épült, sokablakú házat itt a hegyen. Igen, elszántan mennék el Molokaiba, Kolaupapába a szirtek mellé, hogy ott éljek és ott aludjam a fertőzöttek közt, távol az őseimtől. De mit vétettem, miféle bűn terheli a lelkemet, hogy találkoznom kellett Kokuával, amint frissen és üdén kilépett a tengerből azon az alkonyaton? Kokua, az a szívbabonázó! Kokua, életem fényes-sége! Őt nem fogom már elvehetni, ő rá nem fogok már többé nézhetni, őt nem fogom többé cirógathatni gyöngéd kezemmel : s csak ezért, csak térted, oh Kokua, ontom a jajjaimat!

Már most tessék csak megfigyelni, milyen ember volt ez a Keawe ; mert hiszen évekig ott lakhatott volna a Fényes Házban és senki csak nem is sejthette volna a betegségét ; de az neki semmitsem ért, ha el kell vesztenie Kokuát. Másrészt megkaphatta volna Kokuát ilyen állapotában is ; és sokan talán így is cselekedtek volna, mert sertés-lelkők van ; de Keawe igazában, férfiasan szerette Kokuát és nem akarta volna, hogy azt miatta baj érje vagy veszedelemben forogjon.

Valamivel éjfél után eszébe jutott a palack. Körüljárt egész a hátulsó kapuig és földidézte lelkében azt a napot, amikor az ördögfi kinézett belőle ;

s már csak erre a gondolatra is jéggé fagyott a vér ereiben.

— Rémséges portéka az a flaskó — gondolta magában — és borzadalmas az a manó is, és iszonyú az a gondolat, hogy az ember esetleg a gyehenna tűzébe jut. De hát mi más reménységem van, hogy kigyógyulok ebből a nyavalyámból és elvehetem Kokuát? Micsoda! — fűzte tovább gondolatait, — szembe mertem egyszer szállani az ördöggel, csak azért, hogy legyen egy házam — és most ne mernék elébe állani, amikor Kokua birtokáról van szó?

S ekkor eszébe jutott, hogy a Hall-gőzös, Honoluluba visszamenet, másnap fog arra haladni.

— Mindenekelőtt — gondolta magában — oda kell mennem és fölkeresnem Lopakát. Mert a legjobb, amit remélhetek, az, hogy megint ráakadok arra a palackra, melytől olyan örömet szabdultam.

Egy minutára se bírta lehunyni a szemét s a falat is megakadt a torkában. Aztán levelet küldött Kianónak, s körülbelül abban az időtájban, mikor a gőzös meg szokott érkezni, lelovagolt a temetkező sírok mentén. Esett az eső; a lova csak lassan botorkált előre; nézegette a barlangok fekete torkát, és írgyelte a halottakat, akik ott alusznak és túl vannak minden bajlódáson; és eszébe jutott, hogy azelőtt való nap milyen vígan nyargalt itt föl-felé, és szíve összeszorult.

Így jutott le Hookenába; ott már szokás szerint az egész környékről összesereglett volt a nép, a gőzöst várva. A raktár előtti fészkerben üldögéltek és tréfálództak, meg ujságokat beszéltek egymásnak; de Keawénak nem volt beszélő kedve, ha-

nem csak ott ült közöttük és nézett ki az esőbe, amely a házak tetejére csepegett, meg a hullámokra, amint nekicsapódtak a szikláknak, és nagyokat sóhajtott.

— Keawe, a Fényes Házbeli — mondogatták egymásnak az emberek — ugyancsak búnak eresztette a fejét.

Így is volt s nincs is mit csodálni rajta.

Végre megjött a «Hall» s a kis bálnafogó csónak őt is odavitte a födélzetre. A hajó hátsó része tele volt haolékkal (fehér emberekkel), akik, amint már szokás, a tűzhányót voltak megnézni; a közepe tele volt kanakákkal, a hajó eleje pedig Kaüből való vadbikákkal és lovakkal; de Keawe mindettől félre ült és várta, mikor pillantja meg Kiano házát. Hát ott volt a ház, ott guggolt alacsonyan a parti fekete sziklákon, a kókusz-pálmák árnyékában, és a kis kapu előtt ott látszott egy piros holoku, nem nagyobb a légynél, és olyan sűrőve is mozgott ide-oda, mint valami légy.

— Ah! — kiáltott, — szívem királynője, kockára teszem árva lelkemet, hogy elnyerjelek!

Nem sokkal aztán leszállt a sötétség és meggyújtották a hajófülkékben a lámpákat, és a haolék leültek kártyázni meg whiskey-t iddogálni, ahogy szokták; ő pedig másnap, amint elhajóztak a Maui vagy a Molokai széltől védett részén, folytonosan föl-alá járt a födélzeten, mint valami vadállat a menazsériában.

Estefelé elhaladtak a Gyémánt-fok alatt és beértek a honolului mólóhoz. Keawe is kifelé tartott a tömeggel és kérdezősködni kezdett Lopaka után. Úgy látszik — azt mondták, — hogy egy kétárbo-

cos hajó gazdája lett, (szebbet a szigetekken még nem láttak) s most valami vállalkozás dolgában elment rajta messzire: Pola-Polába, vagy tán Kahikiba. Így hát innen nem várhatott segítséget. Keawénak most eszébe jutott Lopaka egy barátja, egy abban a városban lakó ügyvéd (a nevét nem szabad nektek elárulnom) s tudakozódott felőle. Azt mondták, hogy az bizony hirtelen nagyon meggazdagodott s szép új háza van a Waihiki-rakodóparton; ettől egy eszme villant meg agyában s odaszólítva egy bérkocsit, elhajtatott az ügyvéd házába.

Újdonatúj hajlék volt, a kertben a fák csak akkorák, mint holmi sétapálca, az ügyvéd pedig, mikor előkerült, nagyon elégedett embernek látszott.

— Miben lehetek szolgálatára? — kérdezte Keawétől.

— Uraságod ugye Lopaka barátja? — szól Keawe — Lopaka pedig tőlem megvett egy bizonyos portékát, aminek talán uraságod nyomára tudna vezetni.

Az ügyvéd arca nagyon elsötétedett.

— Nem akarok úgy tenni, — felelt aztán, — mintha nem érteném, miről van szó, mister Keawe, ámbár csúnya ügy ez, amit nem szeretek fölpiszkálni. Biztosíthatom, hogy én semmit sem tudok, de valamit mégis sejthetek: ha elmegy egy bizonyos városrészbe, azt hiszem, ott hallhat némi ujságot.

S ezzel megnevezett egy embert, akit szintén nem árulok el. Így folyt ez napokig, s Keawe elment egyik embertől a másikhoz, és mindenütt ta-

lált új ruhát meg új kocsikat, meg szép új házakat és embereket, akik nagyon megelégedetteknek látszottak, ámbátor, annyi bizonyos, hogy mikor ő szóba hozta előttük azt a bizonyos ügyet, mind elkomorodtak.

— Semmi kétség se fér hozzá — gondolta Keawe — nyomon vagyok. Ezek az új ruhák meg új kocsik mind annak a kis ördögfinak az ajándékai s ezek a vidám arcok olyan emberek arcai, akik zsebrevágták a nagy hasznót s aztán szabadultak attól az átkozott holmitól. Ha majd sápadt arcokat látok és sóhajokat hallok: tudni fogom, hogy közelébe jutottam a palacknak.

Így esett, hogy utoljára egy, a Beritania-utcában lakó haoléhoz ajánlották. Mikor, körülbelül vacsora-idő táján, a kapuhoz érkezett, látta a szokásos jelenségeket: az új házat, a fiatal kertet, a minden ablakból kiáradó villanyvilágítást; de mikor jött a háziúr, remény és félelem rázta meg Keawét; mert előtte állt egy még fiatal ember, aki fehér volt, mint a hulla, szeme körül fekete gyűrűkkel, haja összekuszálva, s olyan arckifejezéssel, aminővel a siralomházban szoktak ülni akasztófára ítélték.

— No bizonyos, hogy itt van a palack — gondolta Keawe, s ezért ez előtt az ember előtt rögtön kitárta jövetele célját.

— Eljöttem — szolt, — hogy megvegyem a palackot.

Erre a szóra a Beritania-utcai haole a falnak támo lygott.

— A palackot! — motyogta. — Hogy megvegye a palackot! Aztán úgy látszott, mintha va-

lami fojtogatná, s megragadva Keawe karját, behúzta a szobába és ott bort töltött két pohárba.

— Egészségére — szólt Keawe, aki ez idő tájban sokat forgolódott már haolék társaságában s tudta, mi illik. — Igenis — tette hozzá, — azért jöttem, hogy megvegyem a palackot. Mi most az ára?

Erre a kérdésre a fiatal ember kiejtette kezéből a poharat és úgy nézett Keawéra, mint valami kísértet.

— Az ára, — szólt — az ára! Hát maga nem tudja az árát?

— Azért kérdezem — felelte Keawe. — De mért olyan izgatott? Talán valami baj van az ára körül?

— Bizony az a maga ideje óta nagyot zuhant — szólt a fiatal ember dadogva.

— Jól van, jól van — szólt Keawe — annál kevesebbet kell majd érte fizetnem. Maga mennyit adott érte?

A fiatal ember arca olyan fehér lett, mint a lepedő.

— Két centet — válaszolta.

— Micsoda? — kiáltott Keawe, — két centet? Hiszen akkor maga csak egy centért adhatja el. S aki megvenné . . . S itt a szó elakadt a nyelvén; mert az, aki megvenné, már soha el nem adhatja, a palacknak és a manónak nála kell maradnia holta napjáig, s mikor meghal, az le fogja hurcolni magával a pokol vörös fenekére.

A Beritania-utcai fiatal ember térdreesett.

— Az Isten szerelmére, vegye meg! Odaadom ráadásul az egész vagyonomat! Örült voltam, mi-

kor megvettem ezen az áron. Sikkasztottam a boltban és különben el lettem volna veszve: fegyházba kerültem volna.

— Szerencsétlen ember! — szólt Keawe, — kockáztatta a lelke üdvösségét ebben a szerencsétlen üzletben, csakhogy elkerülje a hibájáért való bűnhődést; s maga azt hiszi, hogy én tétovázhatok, mikor a szerelmem van szóban? Adja azt a palackot s váltsa fel ezt az ötcentest; bizonyos vagyok benne, hogy már előre kikészítette, ami visszajár belőle.

Csakugyan úgy volt, ahogy Keawe gondolta; a palack egyik kézről a másikba került, és alig fogta Keawe az újjai közé a palack nyakát, már ki is lihegte azt a kívánságát, hogy megint tiszta legyen a teste. És csakugyan, amikor hazaérkezett szobájába és levetkőzött egy tükör előtt: a teste olyan volt, mint egy ma született csecsemőé. S ez volt aztán a különös: alighogy megpillantotta ezt a csodát, már nagy változás történt a lelkében, és már semmitse gondolt a kínai nyavalyára és nagyon keveset Kokuára: csak az az egy dolog járt a fejében, hogy íme ő már most oda van kötözve a palack manójához mindörökre és nem várhat egyebet, mint hogy az idők végéig ott fog hamvadni a pokol tüzeiben. Lelki szemeivel maga előtt látta lobogni a lángokat és borzadozott minden izma, és sötét lett előtte a világ.

Mikor Keawe kissé magához tért, eszébe jutott, hogy ez az az este, amelyen a zenekar szokott játszani a fogadóban. Odament hát, mert félt egyedül lenni; és ott, a sok boldog arc között sétált föl s alá s hallgatta, hogy' hullámszanak a nóták, és látta

Bergert, hogy' veri a taktust, s az egész idő alatt egyre hallotta pattogni a lángokat is, és látta a vörös tüzet, hogyan ég abban a feneketlen gödörben. Egyszerre csak a banda a Hiki-ao-ao nótát kezdte játszani; ez volt az a dal, amit nemrég Kokuával énekelt, s így ettől a melódiától újra-éledt a bátorsága.

— Már most megtörtént — gondolta — s megint csak azt mondom, a rosszal együtt jön a jó is és nyugodjunk bele.

Így esett, hogy az első gőzössel visszatért Ha-vaiba és amily hamar csak lehetett, megesküdött Kokuával és felvitte őt magával a hegyre, a Fényes Házba.

Már most ezek ketten úgy voltak, hogy mikor egymás mellett időztek, Keawe szíve megnyugodott; de alighogy Keawe egyedül volt, beleesett valami rémséges töprengésbe, s megint csak hallotta pittegni-pattogni a lángokat, és megint csak látta a vörös máglyákat abban a feneketlen gödörben. A leány igazában egészen odaadta magát neki; ha csak megpillantotta, a szíve már ugrált örömben és annak a kezébe kulcsolta kezét; s úgy volt az megteremtve a haja fürtjétől le a lába körméig, hogy senki se bírt ránézni örvendezés nélkül. Az egész természete kedves volt. Mindig nyájasan beszélt. Aztán meg tele volt dallal, s ahogy ide-oda járt-kelt a Fényes Házban, amelynek mind a három emeletén ő volt a legfényesebb jelenség, egyre trillázgatott, mint a madár. Keawe meg nézte és gyönyörködve hallgatta, de aztán félre kellett vonulnia és sírt és nyögdécselt, arra a nagy árra gondolva, amit ezért a nőért fizetett; aztán pedig le

kellett szárítania könnyeit, lemosni az arcát és ki-
menni hozzá és leülni melléje a széles erkélyeken,
vele együtt dúdorászva a nótáit, és visszamoso-
lyogni rá, holott beteg volt a lelke.

Jött aztán egy nap, amikor az asszony lába
lomhább, nótázgatása gyéresebb lett; s most már
nemcsak Keawe sirdogált félrevonulva egymagá-
ban, hanem mindketten különváltak egymástól és
az erkély két ellenkező oldalára telepedtek, úgy
hogy a Fényes Ház egész szélessége volt köztük.
Keawe annyira bele volt merülve kétségbeesésébe,
hogy alig vette észre ezt a változást; inkább örült,
hogy most már annál több ideig üldöghelhetett egy-
magában és morfondérozhatott a sorsán s nem volt
kénytelen olyan sokszor mosolygó arcot mutatni,
mikor a szíve fájt. De egyszer, mikor halk léptek-
kel végigment a lakáson, gyermekzokogásfélét hal-
lott; hát íme Kokua rázta fejét ide-oda az egyik
erkély kövén és sírt, hogy majd megszakadt belé.

— Hajh, bizony van miért sírnod ebben a ház-
ban, — szólt Keawe. — Pedig szívesen levágnám
a nyakamat, csakhogy legalább te boldog lehess!

— Boldog! — jajgatott Kokua. — Keawe, mi-
kor egyedül éltél a Fényes Házban, az egész szige-
ten téged neveztek meg, ha «boldog embert» akar-
tak mondani; nevetés és nóta kelt az ajkadon,
arcod pedig olyan derült volt, mint a napkelte.
S akkor elvettéd szegény Kokuát; s a jó Isten
tudja, mi az ő hibája, de aznap óta nem mosolyog-
tál többé. Oh, — kiáltott — mi lelt engem? Azt
gondoltam, csinos vagyok, és tudtam, hogy szeret-
lek. Mi lelt engem, hogy ezt a felhőt hoztam az
uramra?

— Szegény Kokuám! — szólt Keawe. S ezzel leült melléje és igyekezett megfogni a kezét ; de az visszahúzta.

— Szegény Kokuám, gyönyörűségem — szólt megint Keawe. — S én mindig azt hittem, hogy megkímélhetlek! Hát jó, tudj meg mindent. S akkor legalább szánakozni fogsz szegény Keawén ; akkor meg fogod érteni, mennyire szeretett téged annak idején, hogy a te bírásod kedvéért még a pokoltól se riadt vissza, s mennyire szeret még most is, — szegény kárhozott létére! — hogy ma is mosolyt tud ajkára erőltetni, ha tégedet lát.

S ezzel elbeszélte neki mindent, elejétől végig.

— Hát te mindezt meg bírtad tenni énéretem? — kiáltotta az asszonyka. — Ah, akkor mit törődöm én minden egyébbel! És átkarolta urát és sírt, ráborulva.

— Ah, gyermekem — szólt Keawe — én pedig nagyon is törődöm azzal az «egyéb»-bel, ha a gyehenna tüzére gondolok.

— Ne beszélj ilyet — szólt Kokua ; férfi nem kárhozhatik el csak azért, mert szerette Kokuát, holott semmi más vétke nincs. Azt mondom neked, Keawe, megmentelek téged ezzel a két kezemmel, vagy pedig veled együtt fogok elpusztulni. Mi csoda? te szerettél, odaadtad a lelkedet, s azt hiszed, nem halok meg szívesen, hogy viszonzásul megmentselek?

— Jaj, szívecském, ha akár száz halált halsz is, mit változtat ez a dolgon? — kiáltotta Keawe. — Legfölbbebb annyit, hogy magamra maradok, amíg nem üt elkárkozásom órája!

— Mit tudod te azt! — szólt az asszony. — Én

honolulu-i iskolában nevelkedtem ; nem vagyok én tudatlan libus. S azt mondom neked, megmentem az én szeretőmet. Miket beszélsz te itt egy centről? Angolországban van olyan kis pénz, amit farthing-nak hívnak s az csak egy félcentet ér körülbelül . . . Jaj, — kiáltott, — hiszen ez alig segítene a bajon, mert akkor a vevőnek kellene elkárhoznia, már pedig nem találunk senkit, aki olyan bátor volna, mint te! . . . De hah! ott van Franciaország ; nekik van olyan kis pénzük is, amit centime-nak hívnak s abból körülbelül öt tesz egy angol centet. Ez lesz hát a legokosabb, amit tehetünk : jer, Keawe, menjünk el a francia szigetekre ; menjünk el Tahitibe, olyan gyorsan, ahogy a leggyorsabb hajó odavihet bennünket. Ott van négy centime, három centime, két centime, egy centime ; négyszer lehetséges hát az eladás ; s ketten is leszünk ahhoz, hogy nyélbe üssük a vásárt. Gyere, Keawe, csókolj meg és vedd el a gondod! Kokua megvédelmez!

— Oh te égnek ajándéka! — kiáltott Keawe. — Nem bírom hinni, hogy az Isten megbüntethessen, amiért ilyen jót kívántam magamnak! Legyen hát úgy, ahogy mondod ; vigy ahova akarsz ; kezdedbe teszem életemet és üdvösségemet.

Másnap Kokua már korán neki látott a készülődésnek. Elővette Keawénak azt a ládáját, amely vele volt, mikor a tengeren járt, s mindenekelőtt a palackot dugta annak egyik sarkába ; aztán telepakolta legdrágább ruháikkal és a ház legékesebb csecsebecséivel. «Mivel, azt mondta, annak szembe kell tennie, hogy gazdag emberek vagyunk ; más-különben ki hinne a palack erejében?»

A készülődés egész ideje alatt vidám volt Ko-

kua, mint a madár ; csak mikor ránézett Keawéra akkor szökött könny a szemébe, s ilyenkor odaszaladt hozzá és megcsókolta. Ami Keawét illeti, nagy kő esett le szívéből ; most, hogy megosztotta a titkot valakivel és némi reménység is csillogott előtte, szinte új embernek látszott ; lába könnyedén suhant tova a földön és megint tudott örülni az életnek. Hanem azért a félsz ott volt a sarkában ; és néha-néha, úgy, ahogy a szél elfujja a gyertyát, elhalt a reménye, s megint csak látta lobogni azokat a lángokat és égni a vörös tüzet a pokol fenekén.

Azt a hírt terjesztették a környéken, hogy egy kis kéjutazásra mennek az Egyesült-Államokba, ami bizony különös dolognak tetszett, de persze távolról se volt olyan különös, mint az igazság, ha ugyan valaki azt sejthette volna. Elhajóztak hát a «Hall»-gőzösön Honoluba, innen az «Umatillá»-n egész raj haoléval együtt, San-Franciscóba, ott pedig jegyet váltottak a postahajóra, a «Tropic Bird»-re, egész Papeeteig, a francia birtokban levő déli tengeri szigetek főhelyéig.

Kellemes utazás után ide is érkeztek egy szép napon, melyen passzát-szelek fujdogáltak ; s látták a parti sziklákon megtörő hullámokat és látták Motuitit az ő pálmaligetével, és a part közelében himbálódzó kétárbocosokat és egészen lenn a kikötő mentén a zöld fák közt csillogó fehér házikókat, fejük fölött pedig a hegyeket és felhőit Tahitinak, a «bölcs szigetnek».

Azt tartották, legokosabb, ha egész házat bérelnek (amit meg is cselekedtek, éppen szemben az angol konzul hajlékával), meg hogy parádézni fognak a pénzüikkel, feltűnést keltve hintaikkal, pari-

páikkal. Ezt igen könnyű volt megtenniök, amíg a flaskó az övék volt ; mert Kokua merészebb volt, mint Keawe, és amikor eszébe jutott, bizony megszarcolta a manót húsz vagy akár száz dollár erejéig. Ilyenformán élve, csakhamar ismeretesekek lettek a városban, és az emberek úton-útfélen sokat trécseltek a Havaiból jött idegenekről, a hátslovaikról meg a kocsijaikról, meg főképp Kokua finomszoknyáiról és drága csipkéiről.

Nem telt bele sok idő és már jól elboldogultak a tahitii nyelvvel, amely különben hasonlít is a havaii nyelvhez, csak egyik-másik betűben van eltérés ; és alighogy egy kicsit folyékonyan bírták magukat kifejezni, elő-előhozakodtak a palackkal. Tessék meggondolni, hogy nem volt könnyű ezt a tárgyat szóbahozni ; nem volt könnyű elhitetni az emberekkel, hogy komoly beszéd az, mikor négy centimeért kínálják azt, ami az egészség kútfeje és kimeríthetetlen gazdagság forrása lehet. Amellett meg kellett magyarázni a palack veszélyességét is ; s az emberek vagy nem hitték el az egész históriát és csak nevettek rajta, vagy pedig szörnyen elkomolyodtak, az ügy sötétebb oldalára gondolva, s aztán visszahúzódtak Keawétől és Kokuától, mint olyan néptől, amely az ördöggel trafikál. Így nem hogy előbbre jutottak volna vállalkozásukban, sőt azt kezdték látni, hogy a városban elkerülik őket ; a gyerekek sikítva szaladtak el tőlük, ami szinte elviselhetetlen fájdalom volt Kokuának ; s mindenki, akihez barátságos képpel közeledtek, szabadulni igyekezett tőlük, mintha csak összebeszéltek volna az emberek.

Ez nagyon lesujtotta lelköket. Este ott szoktak

ülni új otthonukban, fáradtan a nap járás-keelésétől és nem váltottak egy árva szót sem ; a csendet csak olykor törte meg Kokua, hirtelen zokogásnak eredve. Néha együtt imádkoztak ; néha kitették a palackot maguk elé a pallóra és egész este nézegették, hogy a középén miképen kóvályog az az árnyék. Ilyenkor aztán féltek lefeküdni. Sokáig tartott, míg álom jött szemükre, és ha egyikük egy kicsit el is szundított, hamar fölrezzent s ott látta a másikat, amint csöndesen sirdogál a sötétben, vagy pedig nem látta a másikat sehol, mert az kilopódzott a házból s a palack közeléből, hogy a kis kertben sétáljon a banánfák alatt, vagy pedig ott-künn kóboroljon a parton, a holdfényben.

Így volt egy éjtszaka is, mikor Kokua felébredt. Odanyúlt a szomszéd ágyhoz és az üres volt. Ekkor rémület szállt beléje és felült ágyában. Az ablaktáblákon keresztül egy kissé beszűrődött a holdfény. A szoba így elég világos volt ahhoz, hogy megláthassa a palackot a padlón. Odakünn nagyon fújt a szél, az utcán hangosan nyöszörögtek a lombok, a verandán pedig a lehullott falevelek zörögtek. Mind e nesz között Kokua még egy más hangot is megfigyelt : nem tudta hamarjában, hogy állat vagy ember hangja-e, de halálosan szomorú hang volt és őt szíven sebezte. Halkan fölemelkedett, kinyitotta az ajtót és kinézett a holdsütéses udvarba. Hát, a banánfák alatt, ott feküdt Keawe, szájával a porban és fektében nyöszörgött.

Kokua első gondolata az volt, hogy odasiet hozzá és megvigasztalja, de aztán eszébe jutott valami, ami visszatartotta. Keawe addig úgy viselkedett a felesége előtt, mint bátor férfihoz illik

hát nem lett volna helyes, ha most meglepi gyöngesége órájában és ezzel megszégyeníti. Ezzel a gondolattal vissza is vonult szobájába.

— Szent Isten! — gondolta magában, — milyen gondatlan is voltam, milyen gyöngé! Hiszen ő, nem én, forog ebben az örökös veszélyben; ő, nem én, vette a lelkére ezt az átkot. Az én kedvemért, ilyen gyarló, gyámoltalan teremtés iránti szerelemből történt, hogy most ilyen közelről látja maga előtt a pokol lángjait — igen, és hogy érzi a füst szagát, ott fekve a szélben, a hold világa mellett. Hát olyan tompaeszü vagyok én, hogy egész mostanáig soha nem is sejtettem kötelességemet? vagy sejtettem ugyan, de félrefordultam tőle? De most végre kezembe fogom szerető lelkemet; búcsút mondok a mennyország fehér garádicsának és elhalt barátnőim rám váró arcainak. Szerelemért szerelem jár, s az enyém hadd legyen ugyanakkora, mint az uramé. Lélekért lélek, s hadd vesszen az enyém!

Nagyon gyorskezü nő volt és hamarosan fel volt öltözve. Magához vette az aprópénzt; azokat a drága centime-okat, amiket mindig ott tartottak, hogy kéznél legyenek, mert ezek a pénzek nem igen vannak forgalomban és ők is egy állami hivatalban szereztek be.

Ahogy kilépett a tágas utcára, a szél felhőt hozott és a hold sötétségbe rejtezett. A város még aludt s Kokua nem tudta, merre forduljon, amíg nem hallott valakit köhögni a fák árnyékában.

— Öreg — szólt Kokua — mit csinál maga idekinn a hűvös éjszakában?

A vén ember alig tudott beszélni a nagy köhö-

géstől, de Kokua annyit mégis megértett a szavából, hogy ő nagyon öreg, szegény ember és idegen is ezen a szigeten.

— Tenne-e nekem valami szívességet? — szólt Kokua. — Mint idegen az idegenen, mint öreg ember fiatal asszonyon: akar-e segíteni Havai egy leányán?

— Ah! — szólt a vén ember — hát maga az a nyolc szigetről idejött boszorkány? S még az én agg lelkemet is hatalmába akarja keríteni? De már én hallottam a maga hírét s nem ijedek meg a gonosz-ságától!

— Üljön le, öregem, s hadd mondok el magának egy történetet. S ezzel elbeszélte neki Keawe históriáját elejétől végig.

— Most pedig — szólt — felesége vagyok, akit ő a lelke üdvösségén vásárolt meg. S mit tehetek? Ha magam mennék hozzá s azt mondanám, megveszem én: visszautasítana. De ha kend megy, mohón fogja eladni; én itt várok magára; maga megveszi négy centime-ért, én pedig megveszem magától háromért. S aztán adjon az Úristen erőt egy szegény asszonynak!

— Ha hamisságot tervel — szólt az öreg ember — azt hiszem, Isten halállal sujtaná.

— Azt tenné — kiáltott Kokua. — Bizonyos lehet felőle, hogy azt tenné. Nem lehetek szószegő, az Isten el nem tűrné!

— Hát akkor adja ide a négy centime-et és várjon itt rám! — szólt az öreg ember.

Nos, mikor Kokua egyedül állott az utcán, elhagyta a lelkierije. A szél süvöltözött a fák között s neki úgy rémlett, hogy a pokolbéli lángok zúgását

hallgatja ; az utcai lámpák fénye mellett ide-oda csapkodtak az árnyékok, s neki úgy tetszett, mintha sátánok kezei kapkodnának feléje. Ha lett volna elég ereje, elrohant volna, s ha nem akadt volna el a lélekzete, hangosan kiabált volna ; de valójában egyiket se tehetette, hanem csak ott állt a széles úton és reszketett, mint egy megrémült gyermek.

Végre látta visszajönni az öregét : a kezében volt a palack.

— Megtettem, amit kívánt tőlem — szólt. — Mikor elhagytam az urát, sírt, mint egy gyermek ; ma éjszaka bizonyára jóízűt fog aludni. S ezzel feléje nyújtotta a palackot.

— Mielőtt ideadja — szólt Kokua, — a rosszal együtt legyen része a jóban is : kérje, hogy szabaduljon a köhögésétől.

— Én már öreg ember vagyok — felelt amaz — sokkal közelebb vagyok a sír küszöbéhez, semhogy szívességet akarnék elfogadni a sátántól. De mi az? Miért nem veszi át a palackot? Tétovázik?

— Nem tétovázom — kiáltott Kokua. — Csak gyenge vagyok. Adjon egy percnyi időt. A kezem nem akar szót fogadni, a testem borzad vissza ettől az átkozott portékától. Csak egy percet!

Az öreg ember most nyájasan nézett rá Kokuára.

— Szegény gyermek! — szólt — maga fél ; a lelke elerőtlenedett. Jól van hát, hadd maradjon nálam. Vén vagyok s már sohase lehetek boldog ezen a világon ; ami pedig a más világot illeti . . .

— Adj a csak ide! — lihegte Kokua. — Itt a pénze. Azt hiszi, ilyen hitvány teremtes vagyok? Adj a csak azt a palackot!

— Az Isten áldja meg, gyermeke! — szólt az aggastyán.

Kokua a holokuja alá rejtette a flaskót, elbúcsúzott a vén embertől és tovahaladt az úton, nem nézve, merre megy. Mert hiszen most minden út mindegy volt neki s mind a pokolba vezetett. Néha csak lépegetett, néha rohant; néha hangosan belekiabált az éjtszakába, néha meg lefeküdt az út mellé a porba és zokogott. S eszébe jutott minden, amit valaha a pokolról hallott; látta nyaldosni a lángokat, érezte a füstszagot, és a teste mintha már ott sorvadt volna össze a szénkupacon.

Hajnaltájban megint észretért és hazament a lakásukba. Csakugyan úgy volt, ahogy az az öreg ember mondta: Keawe úgy aludt, mint a tej. Kokua ott állt és nézte az arcvonásait.

— Hát most, férjemuram, alhatol nyugodtan. S ha fölébreds, megint énekelhetsz és nevetgélhetsz. De szegény Kokuád számára, aki pedig semmi rosszat nem cselekedett, nem lesz több szender, nem lesz több nótázgatás, nem lesz több gyönyörűség, se égen, se földön.

S ezzel lefeküdt melléje az ágyba; s olyan nyomorultul érezte magát, hogy abban a percben mély álomba merült.

Az ura reggel későn keltette fel s elmondta neki a jó ujságot. Úgy látszott, hogy szinte megbolondult a nagy örömtől, mert nem is vette észre az aszszony inségét, melyet pedig az nagyon rosszul tudott palástolni. A szó elakadt a torkán: ura észre se vette, beszélt helyette eleget. Amaz nem evett egy falatot sem, de kinek tűnt volna fel? Mert Keawe bizony nem hagyott a tányérok

semmit. Az asszony látta és hallotta őt, de csak úgy, mintha valami furcsa tünetény jelenik meg az embernek álmában; volt idő, amikor elfelejtett mindent vagy kételkedett abban, ami történt: hogy ő kárhozatra van ítélve, a férje meg vígan fecseg mellette, ez mégis csak szörnyűségnek látszott!

Keawe pedig az egész idő alatt evett és beszélt és tervet szőtt, mely napon térjenek vissza, és hálálkodott az asszonynak, hogy megmentette őt, és becézgette és igaz segítő társának szólígtatta. S kinevette azt a vén embert, aki olyan bolond volt, hogy megvette tőle a palackot.

— Nagyon derék öreg embernek tetszett — szólt Keawe; de hát nem lehet látszat után ítélni. Mert mért vette meg a vén zsvány a flaskót?

— Férjemuram — szólt Kokua alázatosan — a szándéka talán jó volt.

Keawe haragosan kinevette.

— Lirum-lárum! — kiáltott. — Vén gazember, mondom neked; s vén számár is ráadásul. Mert nehéz volt azt a palackot eladni négy centime-ért is, háromért eladni pedig éppenséggel lehetetlen lesz. Abból már nagyon keveset lehet leütni s a dolognak már kezd pörkölődő szaga lenni — brr! — szólt és összerázkódott. Igaz, hogy én magam is megvettem egy centért, holott akkor nem tudtam, hogy van annál kisebb pénz is. De én nagy kínomban szinte örült voltam; ilyen örült többé nem fog akadni; s akárkié most az a flaskó, bizony az a pokolba fogja sülyeszteni!

— Oh, édes uram! — szólt Kokua — nem borzasztó-e, hogy valaki egy másik ember örök puszt-

tulása árán mentse meg sajátmagát? Nekem úgy látszik, hogy ezen nem bírnék nevetni. Ez meg-alázna. Mélabússá tenne. Én imádkoznám a palack szerencsétlen új gazdájáért.

S ekkor Keawe, mert igaznak érezte, amit az asszony mondott, még haragosabb lett.

— Lári-fári! — kiáltott. — Hát csak légy méla-kóros, ha neked úgy tetszik. Ez a beszéd nem igen vall jó feleségre. Ha egyáltalán törődnél velem, szégyelnéd magadat.

Ezzel aztán elment s Kokua magára maradt.

Miféle esélye lehetett annak, hogy eladja a palackot? Semmi, úgy látta. S ha volna is, íme az ura hamarosan visszatereli olyan országba, ahol nincs kisebb pénz a centnél. S lám, egy nappal aztán, hogy meghozta az ő nagy áldozatát, az ura elszalad tőle és korholja!

Nem is akarta felhasználni azt a kis időt, ami még maradt neki, hanem otthon ült a házban ; kivette a palackot s nézegette, mondhatatlan félelemmel ; végre aztán, sok szidalmat szórva rá, eldugta a szeme elől.

Nem sok idő múlva hazajött Keawe s el akarta őt vinni kocsikázni.

— Édes uram — szólt Kokua — rosszul vagyok ; fáj mindenem. Bocsáss meg, nem bírok most mulatni.

Most aztán Keawe még dühösebb lett : őrá, mert azt hitte, még mindig annak az öreg embernek a sorsán évődik, sajátmagára, mert azt gondolta, az asszonynak igaza van, és most szégyelte, hogy ő maga boldog.

— Hát ez a te hűséged — kiáltott — ez a te

szereteted! Az urad csak az imént szabadult attól az örök veszedelemtől, amely érted való epekedés miatt fenyegette, s most te azt mondod, nem bírsz mulatni? Kokua, álnok a te szíved!

Megint mérgesen távozott és egész nap a városban csatangolt. Találkozott egy pár barátjával és iddoggálni ment velök; aztán kocsit fogadtak, ki mentek rajta a környékre s ott megint boroztak. De Keawe egész idő alatt rosszul érezte magát, mivelhogy ekként bírt mulatozni, mialatt a felesége otthon búslakodik, és mivel a szíve azt súgta neki, hogy az asszonynak inkább van igaza, mint öneki; s ahogy ezt elgondolta, még sűrűbben hajtogatta a poharat.

Azok közt, akik vele mulattak, volt egy baromi lelkű, vén haole, valamikor főmatróz egy bálnavadász hajón, utóbb szökevény, aranyásó, fegyenc. Igen aljas, piszkos szájú ember volt; szeretett inni és másokat lerészegíteni; s Keawét is egyre nógatta, csak igyék. Csakhamar senkinek se volt pénze a kompániában.

— Hé, hallod-e — szólt a matróz — te gazdag vagy, legalább mindig azt hajtottad. Van egy flaskód, vagy mit tudom én miféle ostoba portékád.

— Hát igenis gazdag vagyok — szólt Keawe; hazamegyek s kérek egy kis pénzt a feleségemtől, mert ő nála van a pénz.

— Nem jó sor ez, pajtás — szólt a matróz. — Sohase bízd a dollárodát alsószoknyásra. Hamis az mind, akár a tenger színe; vigyázni kell rájuk.

Ez a beszéd szeptet ütött Keawe fejébe; mert a sok bortól, amit megivott, kicsit kótyagos lett az elméje.

— Csakugyan — gondolta magában, — nem is csudálkoznám, ha ő is hamis volna. Mert máskülönben mért lett volna olyan levert a szabadulásom hírére? De majd megmutatom én neki, hogy velem nem lehet mókázni. Rajta fogom csípni!

Ezért aztán, mikor visszatértek a városba, Keawe szólt a matrónak, várjon rá az utcasarkon, a régi fogház mellett, s egyedül ment tovább egészen háza kapujáig. Azalatt már beesteledett; benn a házban világosság volt ugyan, de egy hang se hallatszott; Keawe körülsonpolyogta a sarkot, egész halkan kinyitotta a kaput és benézett.

Hát Kokua ott feküdt a pallón, mellette egy lámpás, előtte pedig egy tejfehér palack, gömbölyű hasú és hosszúnyakú; s ahogy szegényke rászegzte a szemét, a kezét tördelte.

Keawe jó sokáig ott állt s benézett a kapun. Előbb azt hitte, megőrült; aztán attól félt, hogy a palack vásár meghíúsult és hogy az üveg megint visszajött hozzá, úgy, ahogy előbb történt San-Franciscóban; s erre a térde reszketős lett, a bor gőze pedig kiszállt a fejéből, mint reggel a pára a víz színéről. S ekkor valami más jutott eszébe: egy különös gondolat, amelytől égni kezdett az arca.

— Meg kell erről bizonyosodnom — szólt.

Betette a kaput, megint halkan megkerülte az utcasarkot, aztán nagy zajjal belépett a házba, mintha csak akkor jött volna haza. Hát íme! ahogy benyitott, már nem volt a palack sehol; Kokua pedig ott ült egy széken s fölrezzent, mint aki most ijedt föl az álmából.

— Egész nap ittam és vigadtam — szólt

Keawe. — Jó pajtásokkal voltam együtt, s most csak egy kis pénzmagért jöttem haza, aztán visszamegyek és tovább iszogatok és tivornyázok velök.

Arca is, hangja is olyan komoly volt, mint az ítélkező bíróé, de Kokua sokkal zavartabb volt, semhogy ezt megfigyelhette volna.

— Jól teszed, féjemuram, ha költöd a magadét — szólt és a hangja reszketett.

— Jól teszem, akármit csinállok! — szólt Keawe és nyomban odament a ládához és pénzt vett ki belőle. De azalatt odanézett abba a sarokba is, ahol a palackot szokták volt tartani, s látta, hogy az nincs a helyén. S most úgy rémlett neki, mintha a láda úgy rengne a padlón, mint a tenger hulláma, a ház pedig imbolygott körülötte, mint a kóválygó füst; mert most látta, hogy veszve van és nincs menekülés számára.

— Megvan, amitől féltem, — gondolta magában — ő maga vette meg a palackot! S akkor kissé összeszedte magát és föltápáskodott; de a veríték olyan sűrű cseppekben szakadt az arcára, mint az eső, és olyan hidegen, mint a forrásvíz.

— Kokua, — szólt, — ma olyasmit mondtam neked, ami nem illett tőlem. Most visszamegyek dőzsölni vidám pajtásaimmal; — s ekkor már kicsit nyugodtabban nevetett. — De jobban fog esni a poharazás, ha megbocsátasz nekem.

S most az asszony abban a nyomban átkulcsolta a térdeit, sőt, míg szakadt a könnye, csókolta is őket.

— Oh, — kiáltott, — hiszen csak egy nyájas szót kértem tőled!

— Sohse legyen többé egymásról egyetlen rossz

gondolatunk — szólt Keawe, s ezzel távozott a házból.

Már most az a pénz, amit Keawe kivett a ládából, csak egy maréknyi volt azokból a centime-ekből, amiket megérkezésük után raktak oda. Szó se volt róla, hogy ivásra gondolt volna. Felesége odaadta érte a lelkét, most hát neki kell a maga lelkét odaadni ő érte; semmi más gondolat nem volt elméjében.

Az utcasarkon, a régi fogház mellett, ott várt rá a matróz.

— A flaskó — szólt — a feleségemnél van, s ha csak nem segítesz, hogy megint kezembe kerítsem, ma nem jutunk több pénzhez, se több itókához.

— Csak nem akarod azt mondani, hogy komoly beszéd az a flaskó-história? — kiáltott a matróz.

— Ott az utcai lámpa — szólt Keawe. — Hát úgy nézek én ki, mint aki bolondozik?

— Csakugyan — szólt a matróz. — Úgy nézel ki, mint valami kísértet.

— Hát jó, — szólt Keawe, — itt van két centime; eredj a házba a feleségemhez és kínáld neki ezt a pénzt a palackért, amit ő, ha nem csalódom, nyomban oda fog neked adni. Aztán hozd ide nekem s én rögtön visszavásárlom tőled egy centimeért; mivelhogy a palacknak az a törvénye, hogy mindig olcsóbban lehet csak eladni, mint az ember vette. De akármit csinálsz, egy árva szóval se áruld el neki, hogy én küldtelek.

— Pajtás, nem tudom, nem csinálsz-e belőlem bolondot? — kérdezte a matróz.

— Az se lenne valami nagy károd, — felelt Keawe.

— Az is igaz, cimbora, — szólt a matróz.

— Egyébiránt, ha kételkedel bennem — tette hozzá Keawe — próbát is tehetsz. Mihelyest kiérsz a házból, kívánd, hogy a zsebed tele legyen pénzzel, vagy kívánj egy üveg legfinomabb rumot, vagy amit tetszik, s majd kitapasztalod a flaskó erejét.

— Jól beszélsz, pajtás, majd megpróbálom. De ha lóvá teszel, én is lóvá teszek, még pedig úgy, hogy hajólapátot vágok a kobakodhoz.

Ezzel a bálnavadász odébb ment az úton, Keawe pedig ott állt és várakozott. Majdnem ugyanaz a hely volt, ahol azelőtt való éjtszaka Kokua várt; csak hogy Keawe elszántabb volt és egy percig sem ingadozott elhatározásában; csak a lelke volt keserű a kétségbeeséstől.

Úgy tetszett neki, már régen vár, amikor egyszer csak az út sötétéből kurjongatós ének jutott a fülébe. Ráismert, hogy a matróz hangja; de furcsa volt, hogy egyszerre milyen részegnek látszott a koma.

Csakhamar oda is ért az az ember a lámpa alá, ide-oda dülöngve. Nála volt az ördög palackja, melyre rágombolta volt a kabátját; egy másik palackot a kezében tartott; s ezt mentében is a szájához emelgette és nagyokat húzott belőle.

— Megkaptad — szólt Keawe. — Látom.

— Félre a kezed! — kiáltott rá a matróz, visszaugorva. — Ha csak egy lépést közeledel hozzám, a szádra csapok. Azt hitted úgy-e, baleket fogtál bennem?

— Hogy érted ezt? — kérdezte Keawe.

— Hogy értem? — kiáltott a matróz. — Nagyon jó kis flaskó ez, nagyon jó; úgy értem.

Hogyan jutottam hozzá két centime-ért, annak magam se tudom az okát ; de azt tudom, hogy te meg nem kapod tőlem egy centime-ért!

— Azt akarod ezzel mondani, nemde, hogy nem adod el?

— De nem ám, hékás! — kiáltott a matróz. — Ám ha tetszik, húzhatsz egyet a rumos üvegből.

— Tudd meg, hogy akié az a flaskó, pokolra száll!

— Hát én így is, úgy is odakerülök — felelt a tengerész ; — s jobb kompániát, mint ez a palack, sohase találhatnék arra az utamra. Nem a', pajtikám — kiáltotta megint, — ez most az én palackom, te meg eredj és keress magadnak másikat.

— Igazán ezt gondolod? — kiáltotta Keawe. — A magad kedvéért kérlek : add el nekem!

— Karatyolhatsz! — felelt a matróz. — Azt hitted úgy-e, afféle mamlasz vagyok ; no most látod, hogy nem vagyok ; s ezzel punktum! Ha nem akarsz egy korty rumot, én igenis akarok. Az Isten éltesen, jó'tszakát!

Ezzel már ment is lefelé az úton, a város irányában, s vele együtt eltűnik a flaskó is ebből a történetből.

De Keawe, mint a szél, úgy repült Kokuához ; s nagy volt azon az estén az örömük ; s azóta is nagy volt a békesség a Fényes Házban, nap-nap után, végesvéig.

MINDNYÁJUNK KÖNYVTÁRA

Franklin kiadás.

Ez új vállalatunk megjelenése nagy mozgalmat keltett a könyvpiacra. Csupa olyan könyvek jelennek meg, — nemcsak a regényirodalomból, hanem mindenféle irodalmi ágakból, — amelyek nagy belső értékük mellett az egyetemes egész olvasóközönség érdeklődését magukra vonják. Irodalmi értékű tömegolvasmányok, ez a jelszava a Mindnyájunk Könyvtárának. A rendkívüli gondnal előkészített és olcsó ár mellett szokatlanul izléseesen kiállított sorozatban megjelenő:

ARAGÓN:

KALAND AZ ÓCEÁN FENEKÉN

BRJUSSZOV:

A TŰZES ANGYAL

CHATEAUBRIAND:

NAPOLÉON ÉLETE

PRÉVOST:

ŐSZI ALKONY

Egy-egy kötet ára 3.50 pengő = 43,750 korona.

A MAGYAR KÖNYVTÁR

új sorozata

Egy-egy szám 40 fillér

- 1001—1003. **Gróf Szechenyi I.:** *Hitel*
1004. **Barbusse:** *A kereszt és egyéb elbeszélések*
1005. **Heltai Jenő:** *A Vénusz-bűnügy és egyéb elbeszélések*
1006. **Tolsztoj:** *A kaukázusi fogoly*
1007—1008. **Brisits Frigyes:** *Assisi Szent Ferenc*
1009—1010. **Gvadányi József:** *A peleskei nótárius*
1011—1012. **Zweig:** *Huszonnégy óra egy asszony életéből*
1013—1014. **Mikszáth Kálmán:** *Kísértet Lublón*
1015. **Szász Károly:** *Szinésznők*
1016—1017. **Schopenhauer:** *A halálról*
1018—1019. **Mikszáth Kálmán:** *A jó palócok*
1020. **Stevenson:** *A palack manója*

Ezután következnek:

- Ambrus Zoltán:** *Berzsenyi báró és családja*
Dosztojevszkij: *A szelíd asszony*
Karinthy Frigyes: *A második Kolumbus*
Lakatos László: *Egy asszony görögül tanul*
Nerval: *Az elvarázsolt kez*
De Quincey: *Egy ópiumevő vallomása*
Shakespeare: *A velencei kalmár*
Szép Ernő: *Elbeszélések*

